

הסתיימו שמונים יום. וז' טבילות ביום שמא יולדת נקבה בזוב.

ס"ה ל"ה טבילות בשלושת השבועות הראשונים, ובשבועות הבאים ממשיכה לטבול כלילה מחשש שמא רק בהם תמו ס"ו ימי הטוהר⁽²⁶⁰⁾.

ושואלת הגמרא: **מכדי ימי טהרה שמחמת ל-א** חסרון הידיעה מתי הסתיימו צריכה לטבול בכל ערב, **כמה הווי** — **שתין ושיתא** [66]. אך אי אפשר להוסיף את כולם על מנין ל"ה הטבילות שטבלה בשלשת השבועות הראשונים, משום שהשבוע השלישי חופף את שבעת הימים הראשונים של מנין ששים ושש ימי טהרה.

ולכן דל [הפחת] ממנין הששים וששה את **שבוע ג', דאטבלינן להו** משום יולדת נקבה בזוב והועילו טבילות אלו גם לספק שמא תמו ימי הטוהר באותם הלילות. וטבילות אלו כבר נמנו.

פשו להו ונשאר להוסיף למנין הטבילות רק **שתין נכי חדא!** [59] ועתה יש לצרף את **שתין נכי חדא** [59] הטבילות שטובלת משום הספק שתמו ימי טוהר ואת **תלתין וחי** [35] הטבילות שטובלת בשלשת השבועות הראשונים, ובסך הכל — **תשעיין וד' הויין!** ואם כן, קשה: **תשעיין וחמש** טבילות

שבוע שלישי — **מטבילין לה ביממא**, בכל בוקר, **אימר, יולדת נקבה בזוב היא** שטופרת ז' ימי נקיות לאחר י"ד ימי הטומאה של יולדת. וגם **בלילותא** מטבילין אותה בכל ערב, אליבא דבית שמאי. ואפילו שימי טומאת יולדת תמו לכל המאוחר בסוף השבוע השני, **בית שמאי לטעמייהו, דאמרי: טבולת יום ארוך בעי טבילה!** שכל יולדת נקבה טובלת בסוף ימי הטוהר ולא די בטבילתה בסוף י"ד ימי הטומאה, משום שבימי הטוהר אסורה בתרומה, וצריכה טבילה נוספת באור ליום פ"א קודם שמתחלת לאכול תרומה.

ואשה זאת, שאין ידוע מתי ילדה, צריכה לטבול לשיטת בית שמאי בכל לילה משמונים הימים הראשונים לבואה שמא עתה הסתיימו ימי הטוהר. ואפילו שאשה זו אסורה בתרומה מחמת הספק, טבילה בזמנה מצווה.

ונמצא מנין טבילותיה עד עתה:

שבוע ראשון ז' טבילות בלילה שמא יולדת זכר.

שבוע שני ז' טבילות בלילה שמא יולדת נקבה. ובנוסף ז' טבילות ביום שמא יולדת זכר בזוב.

שבוע שלישי: ז' טבילות בלילה שמא

הטבילה היה תמא ואסור בטהרות ולאחריה תיקן גופו ומותר בהם, ולכן באשה זו שאסורה לשמש גם אחר הטבילה ולא הועילה לה הטבילה מאומה מותרת הטבילה גם בשבת. וכדבריו כתב גם כן בערוך לנר.

260. בחידודי הלכות הקשה שבמשנה במסכת ביצה [יז, ב] מצינו שאוסרים בית שמאי לטבול בשבת, ואם כן אשה זו טובלת רק בששת ימי החול ונגרעו ג' טבילות ממנין ל"ה טבילות. ותירץ הפני יהושע [ביצה, שם] שטעם האיסור לטבול בשבת הוא משום שנראה כמתקן, שקודם

שהצריכו בית שמאי — מאי עבדתיהו? ולצורך מה טובלת טבילה נוספת?

ומתרצת הגמרא: אמר רב ירמיה מדפתי: כגון — שכאת לפנינו, בתחילה, בין השמשות, דיהבינן לה טבילה יתירתא, שעם תחלת בואה הטבלנוה בלילה שמא ביום הקודם הסתיימו ימי טומאה, ואילו את מנין התשעים וארבע טבילות מתחילים למנות רק מהטבילה של הלילה הבא⁽²⁶¹⁾, כי יש לחשוש אולי ילדה בכין השמשות הזה, ואם בין השמשות הוא כבר לילה נמצא שילדה ביום שבאה, ומתחיל מנין הימים מהיום הזה ולא מהיום הקודם.

ומסבירה הגמרא את שיטת בית הלל: ולבית הלל דאמרי 'שבולת יום ארוך', דהיינו יולדת

בסוף ימי הטוהר שטובלת כדי לאכול בתרומה, לא בעי טבילה נוספת בסיום שמונים הימים — ל"ה טבילות מאי עבדתיהו?

עשרים ותמניא הראשונים, כדאמרן בשיטת בית שמאי, ז' בלילות השבוע הראשון משום יולדת זכר⁽²⁶²⁾, + ז' בלילות השבוע השני משום יולדת נקבה + ז' ביום משום יולדת זכר בזוב, + ז' ביום בשבוע שלישי משום יולדת נקבה בזוב, ונוסף עליהם חך שבוע ה' שבו מטבלינן כל ליליא וליליא, אימר, סוף נדה היא! שהרי במשך השבוע הרביעי ראתה בכל יום, ואין ידוע בכל יום אם זוהי ראייה של ימי טוהר או שביום הקודם נסתיימו ימי הטוהר, ועתה היא מתחילה את ימי נדות, ולכן בכל יום בשבוע הבא, [שהוא

הגמרא בדברי ב"ש שמדובר שבאה בלילה ונוספה עוד טבילה אחת קודם השבוע הראשון, נמצא שטובלת לב"ה כ"ט טבילות ולא כ"ח. ותירץ, שבגמרא בהמשך מבואר שלא מנו טבילות שטובלת רק פעם אחת בשבוע, ולכן לא נמנתה טבילה זו שהיא היחידה בשבוע שלפני בואה. והקשו התוס' שהרי ב"ש מנו טבילה זו אפילו שהיא היחידה באותו שבוע, ואם כן היה גם לב"ה למנותה. והביאו שרשי בתשובותיו תירץ שהשבוע הראשון מתחיל בליל בואה שהרי טובלת בו, ואם כן צריכה גם לטבול בלילה הראשון של השבוע השלישי מחשש שמא ילדה נקבה בכין השמשות שהוא לילה ונגמרו ימי הטומאה בסוף השבוע השני, וטבילתה בלילה שאחר כך שהוא תחילת שבוע ג'. וטבילה זו לא מנו ב"ה משום שהיא היחידה בלילות שבוע ג'. מה שאין כן לב"ש שטובלת בכל הלילות עד יום פ' נמנתה גם טבילה זו. וראה ברמב"ן שיישב את תירוץ רש"י, והביא תירוצים נוספים.

261. רש"י ד"ה [טבילה] הקשה מדוע הוצרכה הגמרא להעמיד שבאה בכין השמשות והרי די להעמיד שבאה בלילה, שמטבילים אותה בליל בואה ולא משנה באיזו שעה, ואין עולה הטבילה למנין צ"ד משום החשש שמא ילדה בתחילת הלילה קודם בואה. ותירץ, שאף על פי שלקושיה המפורשת בגמרא אין חילוק באיזה שעה בלילה באה, מכל מקום הוקשה לגמרא קושיה נוספת, שבכרייתא נאמר שעברו עליה ג' שבועות טהורין, ואם באה באמצע היממה מנין לנו שיום בואה היה בטהרה. ולצורך קושיה זו העמידה הגמרא שבאה בכין השמשות, שאם שייך הוא ליום הקודם הרי ידוע לנו שהיתה כל היממה הראשונה בטהרה.

הרשב"א הקשה על תירוץ זה שאין דרך הגמרא ליישב קושיות שלא הוזכרו. וראה בריטב"א תירוץ נוסף על קושיית רש"י.

262. רש"י [ד"ה כדאמרן] הקשה שלפי תירוץ

טהור לאחר הטמא (265).

ושואלת הגמרא, לב"ה מדוע די להטבילה ל"ה טבילות, והאיכא טבילות זבה? שהחל מהשבוע הששי היא ספק זבה במשך כל הזמן, [שהרי אינה יודעת אם ראיית השבוע הרביעי היא ראיית דם טוהר וממילא ראיית השבוע הששי היא ראיית תחלת נידות, או שראיית השבוע הרביעי היא ראיית תחלת נדות ונמצא שראיית השבוע הששי היא ראיית זיבות [שנמצאת בתוך י"א יום לאחר ז' ימי נידות]. וממילא גם בראיית השבוע השמיני חוזר אותו ספק — שאם ראיית הששי היא נדות, בשמיני היא זיבות, ואם בששי היא זיבות, בשמיני חוזרים כבר ימי נדות, וכן ממשיך הלאה לשבוע העשירי].

ואם כן במשך כל סוף שבוע טהור עליה להסתפק שמא שבעת ימי הטהרה הם שבעת ימי הנקיות של זבה וצריכה לטבול ביום השביעי, ויש להוסיף למנין ל"ה הטבילות של בית הלל את ארבעת הטבילות שבסוף השבוע השביעי, התשיעי, האחד עשר, והשלושה עשר?

השבוע החמישי] יש לחוש שמא הסתיימו ימי הנדות שהתחילו בשבוע הקודם וצריכה לטבול בלילה כדי להטהר מטומאת נדתה] (263).

ומוסיפה הגמרא לברר את ענין עשרת השבועות שבברייתא: 'י שבועין, שנקטה הברייתא לצורך המנין של תשעים וחמש טבילות — למה לי? והרי בתמניא ופלגא פגי, כי בשבוע וחצי האחרונים אינה טובלת. שהרי בצירוף שלשת שבועות הטהרה ועוד שמונה וחצי שבועות [11.5] עברו כבר שמונים יום [7=80.5 * 11.5] שיש בהם חשש שמא היא מסיימת בהם את מנין שמונים ימי הלידה, ומכאן והלאה אין יותר מקום לספק, ואם כן מדוע מנה התנא במשנה עשרה שבועות?!

ומתרצת הגמרא: איידי דתנא פלגא דשבוע, שהיה התנא צריך למנות את חציו של השבוע התשיעי, מסיק ליה ומנה את כולו, ואיידי דתנא 'שבוע טמא', שהוא השבוע התשיעי, תנא נמי שבוע טהור שאחריו (264), להשלמת סדר הסירוג שהיה תמיד שבוע

263. הקשה רש"י [בד"ה האי שבוע] שגם בשבוע הז' והט' והי"א ישנו חשש זה, ונוסיף לב"ה עוד כ"א טבילות. ותירץ על פי הגמרא בסמוך שכתבה שלא מנו ב"ה אלא את טבילותיה עד יום הל"ה שבו מותרת לשמש, ולא התייחסו ב"ה לאותה התקופה שדיברו בה בית שמאי, ואה"נ שבזמן שטובלת צ"ה לב"ש טובלת יותר מל"ה לב"ה. התוס' [ד"ה והאיכא] הביאו בשם ר"ח שגרס בגמרא עצמה את קושית רש"י ותירוצו.

264. הקשה הרמב"ן שמאחר ונמנה גם השבוע

263. הקשה רש"י [בד"ה האי שבוע] שגם בשבוע הז' והט' והי"א ישנו חשש זה, ונוסיף לב"ה עוד כ"א טבילות. ותירץ על פי הגמרא בסמוך שכתבה שלא מנו ב"ה אלא את טבילותיה עד יום הל"ה שבו מותרת לשמש, ולא התייחסו ב"ה לאותה התקופה שדיברו בה בית שמאי, ואה"נ שבזמן שטובלת צ"ה לב"ש טובלת יותר מל"ה לב"ה. התוס' [ד"ה והאיכא] הביאו בשם ר"ח שגרס בגמרא עצמה את קושית רש"י ותירוצו.

264. הקשה הרמב"ן שמאחר ונמנה גם השבוע

כל יומא ויומא שלימו לה 'ספורים' דידה שיתכן שילדה בהיותה זבה בשבוע השלישי שלפני בואה, והסתיים מנין י"ד ימי הטומאה וז' הנקיים בשבוע הראשון לבואה?

ומתרצת: **הא מני — רבי עקיבא היא, דאמר בעינן "שבעת ימים נקיים ספורים בפנינו".** שנאמר בזבה 'ואם טהרה מזבה וספרה לה שבעת ימים ואחר תטהר', דהיינו שרק ימים שבדקה עצמה בהם ויודעת שהיתה טהורה עולים לז' נקיים, ואשה זו שלא בדקה עצמה, גם אם האמת היא שהיתה טהורה, אין עולים לה ימים אלו שלא יודעת טהרתם ואין בהם ספירה.

ושואלת הגמרא עוד: **סוף שבוע קמא ביום השביעי, אחרי שספרה שבעה נקיים בפנינו, ליטבלה בבוקר שמא הוא היום השביעי לספירת שבעה נקיים של זבה, ונצרך טבילה זאת למנין הטבילות, ומדוע כל השבוע הראשון טובלת רק בלילה?** (266)

ומתרצת: מטבילה שהיא רק **חד בשבוע, לא קמיירי, ולפיכך לא צירפונה למנין הטבילות** (267).

ושואלת הגמרא עוד: **יומא קמא דאתיא לקמן — ליטבלה, בבוקר, משום דילמא**

ומתרצת הגמרא: טבילות דלפני תשמיש שהותר ביום הל"ה בלבד, קחשיב בית הלל. אבל הטבילות דלאחר תשמיש, החל מיום הל"ה ואילך, לא קחשיב.

ושואלת הגמרא: ולבית שמאי, דחשיב גם לטבילות דלאחר תשמיש בתוך מנין צ"ה הטבילות, נחשיב נמי טבילות זבה, שהם ביום ולא נכללו במנין צ"ה טבילות, ויהיה מנין הטבילות צ"ט?

ומתרצת: בטבילות השייכות בלידה קמיירי, אבל בטבילות השייכות בזיבה לא קמיירי.

ומקשה הגמרא: **והאיכא יולדת בזוב' שמנו בית שמאי את טבילותיה בשבוע השני והשלישי שטובלת מחשש זבה גם ביום?**

ומתרצת: **יולדת בזוב' קחשיב שהתעכב מנין ימי הטהרה של הזיבה עקב מנין ימי הטומאה של הלידה, והוא שייך ללידה. אבל זיבה גרידתא לא קחשיב!**

ושואלת הגמרא על מנין הטבילות בשבוע הראשון:

שבועתא קמא דאתיא לקמן — ליטבלה, בנוסף לטבילות הלילה, גם ביומא, דילמא

לעיל שמדובר שבאה בכין השמשות ולכן אפשר שעברו עליה ז' נקיים שמנתנה לפנינו, אבל אם היה מדובר שבאה מאוחר יותר ולא היה היום הראשון בנקיות לפנינו אין מקום להקשות שתטבול ביום השביעי, שהרי לא השלימה מנין ז' נקיים. וכפירשו מבואר גם ברש"י [ד"ה סוף שבוע].

267. הקשה המהרש"ל [ברש"י ד"ה טבילה]

האלו היה אחד טמא ואחד טהור ולא העמיד כולם בטומאה או בטהרה ויהא די ב"ב שבועות, ביאר הרמב"ן שהוצרך הדבר ללמדנו היכי תימצי שבו תהיה אסורה לשמש עד יום ל"ה ולא יועילו לה כל הטבילות הרבות שטבלה.

266. הרמב"ן [ד"ה "כגון שבאת"] ביאר שקושיה זו קשה רק משום שהעמידה הגמרא

הדין לשמש בו, אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן שמא תבא לידי ספק, שאם תראה בהמשך היום תסתור את ימי טהרתה וטבילתה, ונמצא שנבעלה באיסור. ולכן משמשת רק לאור ל"ה, ולא גם ביום כ"א.

ג. ושמע מינה טבילה בזמנה מצוה, ולכן הטבלנוה בכל יום אע"פ שעדיין אסורה לשמש.

ומסיימת הגמרא את ביאור הברייתא: ורבי יוסי ברבי יהודה אומר: דיה לטבילה באחרונה, וטובלת רק טבילה אחת בשעה שתהיה מותרת לשמש, ולא אמרינן טבילה בזמנה מצוה!

מתניתין:

המפלת שליא ליום מ' מתחילת ההריון (269)

יום מהשבוע הראשון טובלת גם ביום, שהרי ימי טומאת לידה אינם עולים לה, ויש לחשוש בכל יום אולי בו נגמרו ימי הטומאה והחל יום ספירת הזיבה.

269. רש"י [ד"ה ליום מ'] ביאר שהוא יום המ' מטבילתה, וכוננתו היא שיש להקשות מנין נדע מתי התחיל ההריון כדי שנוכל למנות מיום זה ארבעים יום. ולכן ביאר שמנין הימים מתחיל מהטבילה שקודם לה ודאי לא התחיל ההריון, שהרי ביום שראתה דם ודאי לא היתה מעוברת, שמעוברת מסולקת מדמים, ומיום הראיה עד הטבילה אסורה לשמש, נמצא שהזמן המוקדם ביותר שאפשר שהתחיל בו ההריון הוא ביום הטבילה.

בסדרי טהרה [יו"ד קצד ז'] הביא משו"ת שבות יעקב שהקשה על רש"י מהגמרא לעיל ח, ב שכתבה שמעוברת מסולקת מדמים רק

שומרת יום כנגד יום היא? (268) שנחשוש שראתה בימי הזיבה רק יום אחד או יומיים, ונעשית זבה קטנה שדינה שסופרת יום אחד נקי, וטובלת בבוקר אותו היום.

ומתרת: בזבה גדולה שראתה בימי זיבתה במשך שלשה ימים רצופים, שצריכה לספור שבעה נקיים קמיירי, בזבה קטנה שראתה בימי זיבתה רק במשך יום או יומיים וצריכה לשמור יום כנגד יום — לא קמיירי!

ומסכמת הגמרא: שמע מינה מההלכות של הברייתא תלת:

א. שמע מינה רבי עקיבא היא, דאמר בעינן 'ספורים לפנינו'. שלכן אינה טובלת בשבוע הראשון בבקרים.

ב. ושמע מינה רבי שמעון היא שאמר זבה הטובלת ביום השביעי אפילו שיכולה מעיקר

מדוע הוצרכה הגמרא לעיל להעמיד שבאה בבין השמשות כדי להשלים מנין צ"ה טבילות, הרי אפשר לומר שהטבילה הנוספת היא ביום השביעי והחשיבו גם טבילה אחת בשבוע, ותתרץ קושית הגמרא כאן את הקושיה לעיל ואין צורך בשני התירושים. המהרש"א תמה על קושיה זו שהרי רק מפני שהעמידה הגמרא שבאה בבין השמשות ישנו צד להטבילה ביום השביעי וכמו שביארנו בהערה הקודמת, ואם באה ביום אינה טובלת ביום הז' ולא בליל א' וחסרה טבילה אחת.

268. הקשו התוס' [ד"ה יומא] שהרי כבר כתבה הגמרא שלא מונים טבילה אחת בשבוע, ומטעם זה לא נמנתה טבילת שומרת יום כנגד יום שיחידה היא. ותירצו, שגם ביום השני ישנו חשש זה שאולי ראתה ביום בואה בבין השמשות קודם שבאה לפנינו. עוד תירצו, שבכל

— אינה חוששת לולד, שודאי לנו שעוד לא נרקמו אבריו. המפלת ליום מ"א — תשב לזכר, ולנקבה, ולנדה דשמא נרקמו אבריו, ואין ידוע אי הווי זכר או נקבה. ומאידך, שמא אינו וולד כלל, ואין לה ימי טוהר אלא הרי היא נדה רגילה (270).

רבי ישמעאל אומר: המפלת ליום מ"א — תשב לזכר ולנדה, אך לא לנקבה.

המפלת ליום פ"א — תשב לזכר לנקבה ולנדה. וטעמו של רבי ישמעאל הוא — שהזכר נגמר למ"א יום, והנקבה, לדבריו, נגמרת לפ"א יום.

וחכמים אומרים — אחד בריית הזכר ואחד בריית הנקבה, זה וזה — מ"א יום.

גמרא:

נאמר במשנה שהמפלת "ליום מ"א תשב לזכר ולנקבה ולנדה", ושואלת הגמרא: למה הזוכר 'זכר' במשנתנו?

אי לימי טומאה של זכר, הא קתני שיושבת י"ד ימי טומאה של נקבה ונכללו בתוכם ז' ימי טומאה של זכר. ואי לימי טהרה, להחמיר, שלא יהיו לה אלא ארבעים יום, ל-ב הא קתני 'נדה' שחוששת לכל דם שתראה כדם נדה, ואין לה כלל ימי טוהר.

ומתרצת הגמרא שיש נפקא מינה: שאם תראה יום ל"ד להפלה, ותחזור ותראה יום מ' ואחד להפלה, תהא מקולקלת, שלא תוכל לטבול ולשמש, עד יום מ"ח! שחוששים שמא ילדה זכר והיה יום ל"ד בימי הטוהר ולא נטמאה בראית אותו היום, וראית יום מ"א היא הראיה הראשונה בטומאה, וטמאה מחמתה בטומאת נדה ז' ימים עד יום מ"ח. וחשש זה הוא רק משום הצד שילדה זכר, שהרי אם ילדה נקבה גם ראית מ"א היא בימי הטוהר. ואם לא ילדה וולד כלל ואין לה ימי טוהר, נטמאה בטומאת נדה בראית יום הל"ד, ובתום ז' ימי הטומאה החלו (ביום מ"א) ימי הזיבה, שבהם טמאה מחמת ראיה אחת רק ליום אחד כדין זבה קטנה.

כז, א נאמר "שאין שליא בלא ולד". ואין לומר שחוששים שמא אין הולד בן מ' יום ואין לו דין ולד, שבמקרה שלא שימשה שוב מיום הטבילה בודאי שלא נוצר אלא מהביאה שהיתה לפני מ' יום.

ותירץ על פי דברי הרשב"א [תורת הבית ז, ו, כח, ב] שכתב שחוששים שמא לא נקלט הזרע עד יום השלישי מהביאה, והולד שנוצר בביאה שביום הטבילה הוא רק בן ל"ח יום. ולפי זה חידש שהמפלת ליום מ"ג אינה יושבת לנדה. וראה בדבריו עוד שהאריך לדון מדוע לא נסמוך על כך שרוב העוברים נקלטים ביום הראשון וניתן לה ימי טוהר של זכר.

כשעברו ג' חודשים מתחילת ההריון, ואם כן אפשר שנתעברה וראתה בחודשיים הראשונים לעיבור, ומהו הכרח שהתחיל העיבור רק לאחר הטבילה. ותירץ החת"ס [שו"ת יו"ד קסט] שרוב הנשים מסולקות מדמים מיד בתחילת העיבור, והגמרא לעיל ח, ב שהצריכה שיעברו ג' חודשים הוא מפני שחששו למיעוט שמסתלקות מדמים רק אז, אבל במשנתנו סמכו על הרוב וקובעים על פיו את גיל ההריון. וראה עוד בחידושי החת"ס ט, א שביאר לפי זה את כל הסוגיא שם.

270. הרע"א הקשה מהו הצד שאין כאן ולד והרי פירש רש"י שהפילה שליא, ובגמרא לעיל